

## บทที่ ๕

### สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่อง “วิเคราะห์การเตรียมความพร้อมของพุทธศาสนิกชนไทยสู่ประชาคมอาเซียน ” โดยมีวัตถุประสงค์ ๑. เพื่อศึกษาความเป็นมาของประชาคมอาเซียน ๒. เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมของพุทธศาสนิกชนไทยสู่ประชาคมอาเซียน ๓. เพื่อศึกษาวิเคราะห์การเตรียมความพร้อมของพุทธศาสนิกชนไทยสู่ประชาคมอาเซียน

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เน้นศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร โดยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยไว้ดังนี้ ๑. สืบหาเอกสารและรวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องจากแหล่งข้อมูล ต่างๆ ประกอบด้วย เอกสารงานวิจัย บทความ หนังสือ ตำรา บันทึก จากสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ๒. เก็บรวบรวม จัดลำดับข้อมูลที่ค้นคว้าได้มาวิเคราะห์ อธิบายความ และแสดงผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจได้ชัดเจนมากที่สุด ๓. สรุปและนำเสนอข้อมูล

#### ๕.๑ สรุปผลการวิจัย

##### ๕.๑.๑ ความเป็นมาของประชาคมอาเซียน

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ อาเซียน (Association of South East Asian Nations : ASEAN) ก่อตั้งขึ้นจากปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) โดยมีเหตุเกิดจากปัญหาความวุ่นวายภายหลังสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้มีการแบ่งขั้วอุดมการณ์ทางความ คิดเป็นสองฝ่ายระหว่างฝ่ายเสรีนิยม กับฝ่ายสังคมนิยมคอมมิวนิสต์ นำไปสู่ความไม่ไว้วางใจระหว่างกันจนเกิดเป็นสงครามเย็น ระหว่างประเทศมหาอำนาจ คือ สหรัฐอเมริกากับสหภาพโซเวียต ขณะนั้นประเทศในแถบภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้รับความสนใจจากมหาอำนาจทั้งสอง ทำให้ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ต้องร่วมมือกันผนึกกำลังและสร้างความกลมเกลียวกันมากขึ้น เพื่อสร้างอำนาจการต่อรองและป้องกันการรุกรานจากการครอบงำของมหาอำนาจฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งโดยตรง โดยมี ดร.ถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทยในขณะนั้น ได้เชิญรัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มาหารือร่วมกันที่แหลมแท่น จ.ชลบุรี ซึ่งนำมาสู่การลงนามในปฏิญญากรุงเทพ เพื่อก่อตั้งอาเซียนที่วังสราญรมย์ เมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๐ โดยมีผู้ก่อตั้งรวม ๕ ประเทศ ได้แก่ ๑. สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ๒. ประเทศมาเลเซีย ๓. สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ๔. สาธารณรัฐสิงคโปร์ ๕. ราชอาณาจักรไทย ต่อมาได้มีประเทศอื่นๆเข้าเป็นสมาชิก ดังนี้ ๖. บรูไนดารุสซาลาม ๗. สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ๘. สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ๙. สหภาพพม่า และ ๑๐. ราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งจากการประชุมสุดยอดอาเซียนที่บาหลี เมื่อเดือนตุลาคม ปี ๒๕๔๖ ผู้นำอาเซียนได้ร่วมลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียนที่เรียกว่า ข้อตกลงบาหลี ๒ (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) เห็นชอบให้จัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) เพื่อสนับสนุนให้อาเซียนรวมตัวเป็นชุมชนหรือประชาคมเดียวกันและร่วมมืออย่างรอบด้านให้สำเร็จภายในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ (ค.ศ. ๒๐๒๐)

แต่ต่อมาได้ตกลงที่จะร่นระยะเวลาจัดตั้งเป็นปี ๒๕๕๘ โดยประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ที่จะเกิดขึ้นในปี ๒๕๕๘ นั้น ประกอบด้วยความร่วมมือ ใน ๓ ด้าน คือ ๑.ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ๒.ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ๓.ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน

#### ๕.๑.๒ การเตรียมความพร้อมของพุทธศาสนิกชนไทยสู่ประชาคมอาเซียน

จากการศึกษา การเตรียมความพร้อมของพุทธศาสนิกชนไทยสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า ๑. องค์การภาครัฐได้มี การเตรียมความพร้อม สู่ประชาคมอาเซียน ดังต่อไปนี้ (๑) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ได้มีการเตรียมความพร้อมด้าน บุคลากร, ด้านสถานที่ และด้านการพัฒนาศักยภาพองค์กร (๒) กรมการศาสนา ได้มีการเตรียมความพร้อมด้าน บุคลากร, ด้านงบประมาณ และด้านการพัฒนาศักยภาพองค์กร ๒. องค์การสงฆ์ ได้มีการเตรียมความพร้อม สู่ประชาคมอาเซียน ดังต่อไปนี้ (๑) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้มีการเตรียมความพร้อมด้านนิสิต , ด้านบุคลากร, ด้านหลักสูตรการศึกษา , ด้านงบประมาณ , ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และ ด้านความร่วมมือประสานงานกับองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ (๒) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้มีการเตรียมความพร้อมด้านนิสิต, ด้านบุคลากร, ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านความร่วมมือประสานงานกับองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ๓. องค์การภาคเอกชนได้มี การเตรียมความพร้อม สู่ประชาคมอาเซียน ดังต่อไปนี้ (๑) มูลนิธิพุทธอุทยานนานาชาติ ได้มีการเตรียมความพร้อมด้านสถานที่ (๒) ชมรมกัลยาณธรรมได้มีการเตรียมความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

#### ๕.๑.๓ วิเคราะห์การเตรียมความพร้อมของพุทธศาสนิกชนไทยสู่ประชาคมอาเซียน

จากการวิเคราะห์การเตรียมความพร้อม ของพุทธศาสนิกชนไทยสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า ๑. องค์การภาครัฐ ได้แก่ (๑) สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ มีการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร แต่ยังเป็นเพียงการให้ความรู้ความเข้าใจ ประชาคมอาเซียน ไม่ใช้การกำหนดแนวการดำเนินงานที่ชัดเจน, ด้านสถานที่มีการพัฒนาวัดให้เป็นมาตรฐาน แต่การพัฒนาพุทธมณฑลยังไม่มีแนวทางในการดำเนินการพัฒนาพุทธมณฑลอย่างชัดเจน และ ด้านการพัฒนาศักยภาพองค์กร ที่ยังต้องส่งเสริมให้มียิ่งขึ้นในทุกส่วนงาน (๒) กรมการศาสนา ถือว่ามีความพร้อมด้าน บุคลากร โดยการปรับโครงสร้างบุคลากรได้อย่างเหมาะสม พร้อมทั้งพัฒนาศักยภาพการทำงาน, ด้านงบประมาณถือว่ามีความพร้อม คือมีการจัดงบประมาณสอดคล้องกับการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม และ ด้านการพัฒนาศักยภาพองค์กร โดยการปรับโครงสร้างการดำเนินให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ๒. องค์การสงฆ์ ได้แก่ (๑) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถือเป็นองค์กรที่มีความพร้อมหลายด้าน ได้แก่ ความพร้อมด้านนิสิต ทั้งการพัฒนาด้านภาษาและส่งเสริมความรู้ , ด้านบุคลากร โดยการส่งเสริมพัฒนาภาษาและส่งเสริมความรู้ แต่ยังคงต้องพัฒนาต่อไป, ด้านหลักสูตรการศึกษา มีการปรับหลักสูตรให้รองรับประชาคมอาเซียนเป็นอย่างดี และควรพัฒนาต่อไปอย่างต่อเนื่อง, ด้านงบประมาณ ได้มีการจัดงบประมาณเพื่อรองรับ วิทยาลัยพุทธศาสตร์นานาชาติ , ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ถือว่ามีความพร้อมและมีความหลากหลาย แต่ยังคงต้องพัฒนาปรับปรุงบางที่ยังไม่สมบูรณ์ และ ด้านความร่วมมือประสานงานกับองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ถือว่ามีความพร้อมทั้งจากองค์กรในประเทศและต่างประเทศ (๒) มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีการเตรียมความพร้อมในหลายด้าน ได้แก่ ด้าน

นิสิตทั้งการพัฒนาด้านภาษาและส่งเสริมความรู้ แต่ยังคงต้องการส่งเสริมให้มากยิ่งขึ้น, ด้านบุคลากร ที่ยังเป็นเพียงการจัดกิจกรรมการให้ความรู้ ยังไม่ใช้การพัฒนาด้านบุคลากรทั้งทางด้านภาษา ประสิทธิภาพในการทำงาน ดังนั้นจึงควรส่งเสริมและพัฒนาต่อไป , ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งความพร้อมในระดับหนึ่ง แต่ยังคงพัฒนาในมากยิ่งขึ้น และ ด้านความร่วมมือประสานงานกับองค์กร หรือหน่วยงานต่างๆ ถือเป็นความพร้อมอีกด้านหนึ่ง ซึ่งควรพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ๓. องค์กรภาคเอกชน ได้แก่ (๑) มูลนิธิพุทธอุทยานนานาชาติ มีความพร้อมด้านสถานที่โดยการจัดสร้างพุทธอุทยานนานาชาติ แต่ยังไม่มีการเตรียมความพร้อมด้านอื่นๆ (๒) ชมรมกัลยาณธรรม มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ รองรับการใช้สู่ประชาคมอาเซียน โดยการให้ข้อมูลข่าวสารผ่านเว็บไซต์ของชมรม

## ๕.๒ ข้อเสนอแนะ

### ๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- ๑) ประชาคมอาเซียนถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะเกิดขึ้น ภาครัฐควรมีการส่งเสริมให้เกิดความรู้ ความเข้าใจให้แก่ประชาชน เพื่อทราบถึงความสำคัญ และร่วมกันหาแนวทางในการรองรับที่เหมาะสม
- ๒) องค์กรทางพระพุทธศาสนาทุกภาคส่วน ควรส่งเสริมสร้างความรู้ แก่พุทธศาสนิกชนไทย ให้เกิดความเข้าใจในมิติทางพุทธศาสนากับประชาอาเซียน ว่าจะมีโอกาสและความเสี่ยงอย่างไรบ้าง และจะปรับเปลี่ยนการดำเนินการในปัจจุบันอย่างไร เพื่อหาวิธีการดำเนินแนวทางให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐ และเตรียมการทางพระพุทธศาสนาเพื่อให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น
- ๓) องค์กรทางพระพุทธศาสนาทุกภาคส่วน จะต้องมีการวิเคราะห์สถานการณ์องค์กรของตนเอง และสถานการณ์พระพุทธศาสนาโดยภาพรวม เพื่อจะหาแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

### ๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- ๑) ควรศึกษาสถานการณ์และทิศทางของพระพุทธศาสนาในประชาคมอาเซียน
- ๒) ควร ศึกษาบทบาทและหน้าที่ขององค์กรทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทย เพื่อกำหนดบทบาทที่ชัดเจน และเพื่อสร้างแนวทางบูรณาการดำเนินนโยบายรองรับประชาคมอาเซียนได้
- ๓) ควร ศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับประชาคมอาเซียนขององค์กรทางพระพุทธศาสนาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อประเมินผลการดำเนินการ และหายุทธศาสตร์ดำเนินการต่อไป